

Henriikka Isopahkala

SUN JA MUN PUISTO
Risteävät intressit Eteläpuiston suunnittelussa
2010-luvulla

Kandidaatintyö
Rakennetun ympäristön tiedekunta (BEN)
Tarkastaja: Minna Chudoba
Tarkastaja: Annuska Rantanen
Huhtikuu 2020

TIIVISTELMÄ

Henriikka Isopahkala: Sun ja mun puisto (My park and your park)
Kandidaatintyö
Tampereen yliopisto
Arkkitehtuurin TkK-tutkinto-ohjelma
Huhtikuu 2020

Työn tavoitteena on nimetä Tampereen Eteläpuiston suunnittelukonfliktin osapuolet ja heidän intressinsä. Lisäksi selvitetään, mitä suunnittelulla pyritään saamaan aikaan, ja mitä prosessin aikana on syntynyt suunnittelematta. Eteläpuiston tapausta verrataan konfliktin ajassa eteneviin vaiheisiin. Ensimmäisenä on usein vasta jälkeensä tunnistettava piilevän konfliktin vaihe. Konfliktin tunnistamisen ja tuntemisen kautta siirrytään näkyvään konfliktiin. Näkyvän konfliktitoiminnan vaihe on se jakso, jonka usein ajatellaan olevan koko konflikti. Viimeinen vaihe on konfliktin seuraamukset. Nämä vaiheet kytkeytyvät Eteläpuiston ja sen lähialueiden asemakaavoituksen etenemiseen. Konflikti laajenee koskemaan myös yleis- ja maakuntakaavoja.

Suunnittelukonfliktin osapuolia ovat Tampereen kaupungin kaavoitus ja päättäjät, maakuntatason toimijat, muutamat yhdistykset sekä kaupunkilaiset. Eteläpuiston kohdalla voidaan puhua joko intressi- tai arvokonfliktista. Suunnitteluun osallisten intressit ovat monelta osin ristikkäisiä. Suunnitelmia koskevien erimielisyyksien vuoksi Tampereen kaupungin päätöksiä viedään hallinto-oikeuteen useampaan otteeseen ja konflikti kestää koko 2010-luvun ajan.

Konfliktiprosessin seurauksena ei ole syntynyt asemakaavaa eikä sopua osapuolten välille. Odottamattomia seurauksia on kuitenkin monenlaisia. Suunnittelukonflikti on lisännyt kaupunkilaisten aktiivisuutta omaa ympäristöään koskevissa kysymyksissä ja asian ympärille on perustettu kaksi yhdistystä. Nämä yhdistykset rikastuttavat toiminnallaan Tampereen kaupunkikuvaa ja julkista keskustelua. Moniäänisen keskustelun myötä Eteläpuiston tunnettuus ja arvostus ovat lisääntyneet myös muiden tamperelaisten keskuudessa. Aihetta koskevaan keskusteluun on osallistunut muun muassa adressin ja sosiaalisen median kautta tuhansia ihmisiä. Kaikkia osapuolia tyydyttävän suunnitteluratkaisun löytäminen ja sen toteuttaminen on toivottavaa, sillä kyse on monella tavalla merkittävästä paikasta.

Avainsanat: Konflikti, Eteläpuisto, kaupunkisuunnittelu, kaavoitus, intressi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
2. KONFLIKTIN TAUSTAA	2
2.1 Eteläpuiston sijainti ja käyttö	2
2.2 Konfliktin piirteet.....	3
3. ETELÄPUISTON SUUNNITTELU	6
3.1 Suunnittelutahot.....	6
3.2 Intressit	8
3.3 Päätäntävalta ja argumentointi.....	9
3.4 Aikajana	11
3.5 Tilanne 2020	13
4. VASTUSTAMINEN LUO UUTTA	15
5. YHTEENVETO.....	17
LÄHTEET	18
KUVALÄHTEET	20

1. JOHDANTO

Kun lähipuistoon ehdotetaan rakennettavaksi kerrostaloja, moni tavallinen kansalainen herää kyselemään ja haastamaan hanketta. Tampereen Eteläpuiston alueelle on 2010-luvulla ehdotettu eri määriä asuinrakentamista, mihin virkistysalueen käyttäjät ovat esittäneet kritiikkiä. Alueen kaavoitus on ollut kesken useita vuosia ja aihe on herättänyt paljon keskustelua. Tässä kandidaatintyössä tutustutaan Tampereen Eteläpuiston alueen suunnitteluun liittyviin intresseihin, niiden ristiriitoihin sekä näistä syntyneeseen uuteen tietoon.

Aiheen valintaan on vaikuttanut vahvasti tekijän kohtaamiset konfliktiin liittyvien eri näkemyksiä edustavien toimijoiden kanssa. Aihe on 2010-luvun Tampereella ajankohtainen keskusteluiden kaikilla julkisuustasoilla aina kahvipöydistä kaupunginvaltuustoon asti. Lukuisien kaavoituskierrosten ja prosessin ajallisen venymisen myötä suunnittelun vaiheista on julkaistu paljon materiaalia, mutta kokonaiskuvaa on haasteellista muodostaa. Tämä työ pyrkii kokoamaan eri osapuolten näkökulmia yhteen.

Seuraavassa luvussa perehdytään alueen taustatietoihin sekä konfliktin ja intressin määritelmiin. Sen jälkeen avataan suunnittelun vaiheita sekä suunnittelun osapuolia, päätösvaltaa ja intressejä. Luvun loppuksi tarkastellaan suunnitelmien tilannetta työn kirjoittamishetkellä. Neljäs luku tutkii konfliktiprosessin aikana luotua uutta tietoa

Työn tavoitteena on selvittää, millaisia intressejä Eteläpuiston suunnittelukonfliktin osapuolilla on. Niiden analysoimiseksi kysymys ”Mitä ja miksi Eteläpuistoon suunnitellaan?” on keskeinen. Tarkoituksena on myös löytää vastauksia intressien mahdolliseen yhteensovittamiseen sekä siihen, onko prosessin aikana luotu uutta tietoa. Tutkimisen arvoista on myös se, mitä on syntynyt suunnittelematta. Oikeastaan mielenkiintoisimmat asiat ovatkin niitä, joita ei ennalta osata odottaa.

2. KONFLIKTIN TAUSTAA

2.1 Eteläpuiston sijainti ja käyttö

Eteläpuiston rajaus tässä työssä perustuu Tampereen kaupungin kaavoituksen käyttämään rajaukseen alueesta asemakaavassa numero 8581. Kyse on varsinaisen puiston lisäksi myös sitä ympäröivistä lähialueista, jotka näkyvät kuvassa. Alue voidaan rajata myös muilla tavoin muissa asiayhteyksissä.

Eteläpuisto sijaitsee Tampereen kaupungin keskustan lounaisosassa, Viinikanlahden pohjoispuolella ja Ratinan suvannon länsipuolella. Puiston länsireunalta alkaa Pyynikin luonnonsuojelualue. Eteläpuiston suunnittelualueeseen sisältyvät varsinaisen puistoalueen lisäksi muun muassa Hämeenpuiston eteläosa, Koulukadun kenttä, entisen Pyynikin kulkutautisairaalan rakennukset, Pirkanmaan musiikkiopisto (De Gamlas Hem), Nalkalantori ja ranta-alue sekä Ratinan silta. Se rajautuu ympäröiviin asuinkortteleihin, katuihin ja vesialueeseen kuvan 1 osoittamalla tavalla. (Tampereen kaupunki 2017.)

Kuva 1. Eteläpuiston rajaus. Tampereen kaupunki 2017.

Eteläpuisto on rakennettu kahdessa osassa vuosina 1915–1917 ja 1928–1929. Sen suunnittelusta vastasi kaupungininsinööri K. Vaaramäki ja rakentamisesta kaupunginpuutarhuri O. Karsten. Puisto on pienentynyt jonkin verran Tampereen valtatieen rakentamisen vuoksi. 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa alueella on kasvatettu muun muassa lanttua ja perunaa. Puistoon vuonna 1924 rakennetun soittolavan tilalle pystytettiin vuonna 1950 Osuustoiminta-muistomerkki, jonka suunnitteli Wäinö Aaltonen. (Peltomaa & Talonen 2011, 5.)

Puiston alatasanne on täyttömaata, jolla on historiaa niin teollisuuden kuin speedwayradankin alustana. Kenttä on nykyään harrastajakäytössä. Rannassa sijaitsevat myös veneiden lastauslaituri ja 1980-luvulla toteutettu Pyynikiltä Laukontorille asti kulkeva kävelyreitti. Eteläpuistossa on ollut vuonna 1908 valmistunut puinen Palomäen uimalaitos. Se toimi vuoteen 1962 asti. Lännempänä ja ylempänä rinteessä on toinen harrastuskäytössä oleva sorakenttä. (Peltomaa & Talonen 2011, 8-9.)

Eteläpuiston alueella sijaitsee erityyppisiä rakennuksia. Lännessä on julkisia rakennuksia, Koulukadun kenttä pukuhuoneineen, minigolfrataan liittyviä rakenteita sekä musiikkiopisto. Kulkutautisairaalan rakennukset ovat osittain heikossa kunnossa. (Kuhmonen 2014, 30) Nalkalantorilla on vuonna 2018 valmistunut saunaravintola. Alue on pitkälti rakentamatonta, puistomaista aluetta.

2.2 Konfliktin piirteet

Suomisanakirja (2020) määrittelee konfliktin seuraavasti: ”yhteentörmäys, ristiriita, selkaus tai riita”. Tieteen termipankissa (2020) konflikti määritellään ristiriidaksi tai yhteensopimattomuudeksi kahden tai useamman osapuolen tarpeiden, intressien tai tavoitteiden välillä. Nykysuomen sanakirjan (1967) mukaan konfliktiin liittyvät läheisesti käsitteet riita, ristiriita ja kiista. Niin ihmisen toiminta, edut kuin väitteetkin voivat olla ristiriidassa keskenään. Konflikti on vahvempi ilmaus kuin ristiriita tai kiista. Sen vastakohtina voidaan pitää sopua, rauhaa ja sovintoa. (Nykysuomen sanakirja 1967) Konfliktin määrittelyssä olennaista tässä työssä on osapuolten intressien ristikkäisyys.

Peltonen ja Villanen (2004, 7) pitävät mahdottomana konfliktien ymmärtämistä ilman, että niitä tutkitaan ajassa etenevinä prosesseina. Konfliktiprosessin osapuolista sanotaan seuraavasti: ”he tai heidän edustajansa tavoittelevat keskenään yhteen sopimattomia päämääriä heikentämällä suoraan tai epäsuorasti toisten mahdollisuuksia ajaa näiden omia päämääriä” (Sandole 1993, 6). Tämä määritelmä tuntuu sopivan Eteläpuiston suunnitteluun liittyvään konfliktiin, sillä se on jatkunut jo lähes kymmenen vuotta.

Pondy (1967) jakaa konfliktin ajassa eteneviin vaiheisiin seuraavasti:

1. piilevä ristiriita (*latent conflict*)
2. tunnistettu konflikti (*perceived conflict*)
3. tunnettu konflikti (*felt conflict*)
4. ilmeinen, näkyvä konflikti (*manifest conflict*)
5. konfliktin seuraamukset (*conflict aftermath*).

Näistä vaiheista 3. ja 4. voivat tapahtua osittain yhtäaikaisesti. Eteläpuiston kohdalla yllä olevat konfliktin vaiheet ovat löydettävissä. Ristiriita on ollut piilevänä alueen kehitystyön

käynnistämisen aikaan (Peltomaa & Talonen 2011). Kyseiseen selvitykseen on haastateltu lähinnä kaupungin työntekijöitä, yksittäistä toimittajaa ja tapahtumajärjestäjää. Ihmisillä on erilaisia intressejä alueen suhteen, mutta he eivät ole tietoisia toisistaan.

Konflikti on tunnistettu ja sidosryhmien näkemyksiä selvitetty laajemmin Eteläpuiston viisiotyössä vuonna 2014 (Kuhmonen et al. 2014). Kun konfliktin mahdollisuus näyttäytyy uhkana, täytyy sen olemassaolo tunnustaa. (Pondy 1967) Tunne konfliktista on vahvistunut alueen suunnittelukilpailun tulosten myötä, ja se on tullut näkyväksi julkisten kannottojen, lukuisien kommenttien ja aloitteiden myötä. Ilmeisen konfliktin ja konfliktitoiminnan vaihe on jatkunut useita vuosia voittaneen ehdotuksen jatkokehittelyn rinnalla. Konfliktin seuraamuksia on mahdotonta todeta vielä kokonaisuudessaan, mutta aihetta käsitellään nykytilanteen osalta luvussa 4. Kaikkien konfliktin vaiheiden tarkempi ajallinen sijoittuminen esitellään alaluvussa 3.4.

Konfliktien jako tyypeihin ja niiden syiden erottelu on teoreettista, joten niiden löytäminen tai tunnistaminen käytännössä on haastavaa ja joskus mahdotonta. Lisäksi konfliktit usein laajenevat edetessään muillekin osa-alueille (Peltonen & Villanen 2004). Konfliktit voidaan kohteen perusteella kuitenkin jakaa tietoon, arvoihin, intresseihin, ja asiantuntijuuden epäluottamukseen kohdistuviin konflikteihin. Intressikonfliktiin liittyy ajatus resurssien jakamisesta tai kontrolloinnista. (Dietz et al. 1989, 49) Eteläpuiston konfliktissa on kyse paitsi fyysisistä resursseista, maasta ja alueen käyttöoikeudesta, myös aineettomista intresseistä.

Toinen tämän työn keskeisistä käsitteistä on siis intressi. Intressi on määritelty Suomisana-kirjassa (2020) joko eduksi, pyyteeksi tai tavoitteeksi. Vaihtoehtoisia synonyymejä ovat kiinnostus ja mielenkiinto. Intressi on konfliktin osapuolten kilpailtavana oleva etu, joka voi olla esimerkiksi taloudellinen, poliittinen, kulttuurinen tai sosiaalinen (Peltonen & Villanen 2004). Intressin ja tavoitteen suhdetta avaa Sairinen (1994) seuraavasti: osapuolten tavoitteena on "hyötyä mahdollisimman paljon ja hävitä mahdollisimman vähän, mutta heidän pyrkimyksensä ovat ristiriidassa toisten osapuolten pyrkimysten kanssa." Intressi on siis etu, jota konfliktin osalliset tavoittelevat eri keinoin. Tavoitteiden ristikkäisyydestä voi syntyä ristiriita. Se saattaa kärjistyä konfliktiksi, jos kaikkien osapuolten tavoitteiden toteutuminen on mahdotonta, ja osapuolet jatkavat niiden tavoittelua perään-tymättä.

Eteläpuiston kohdalla voidaan puhua myös arvokonfliktista. Arvo on merkitys tai "se minkä perusteella jotakin pidetään merkityksellisenä, hyvänä, arvokkaana" (Suomisana-kirja 2020). Kyse on siis merkityksestä ja arvostuksesta. Kaupungille ja mahdollisille kiinteistöinvestoijille alue edustaa kasvua ja rahallista vaihtoarvoa (*exchange value*), kun

taas kaupunkilaisille merkitystä on alueen käyttöarvolla (*use value*). Kaupunki kuitenkin tarvitsee kasvua ylläpitääkseen palveluita ja sitä myöten miellyttävää elinympäristöä. Kaupunkilaisten tarpeet ja taloudellinen arvo eivät siis ole yksiselitteisesti ristiriidassa keskenään. (Laukkanen 2017) Eteläpuistoon liittyviä arvoja ovat myös esimerkiksi luonnonsojelu ja kulttuurihistorian vaaliminen.

3. ETELÄPUISTON SUUNNITTELU

3.1 Suunnittelutahot

Tampereen kaupunki on yksi keskeisimmistä toimijoista Eteläpuiston suunnittelussa. Kaupungilla on useampia rooleja, sillä kaupunki paitsi omistaa suunnittelualan maan, toimii myös kaavoittajana yksinoikeudella. Kaupunkia edustaakin monta eri yksikköä ja strategista ryhmää. Kaupungin eri edustajat eivät tässä konfliktissa edusta täysin yhtenäistä linjaa. Eteläpuiston kohdalla on käytössä laajasti sidosryhmiä mukaan ottava kaavoitustapa. Kaavoituksen tueksi perustetaan yhteistyöryhmä, jossa Akordi Oy toimii fasilitaattorina. (Akordi Oy 2015) Fasilitaattori on puolueeton toimija, jonka tehtävä on auttaa osapuolia toimimaan yhdessä. Fasilitaattori pyrkii luomaan toimivan prosessin, jonka sisällä osallistujat voivat keskittyä varsinaiseen asiaan. (Savin 2011, 8.)

Kaupungin työntekijöiden lisäksi asemakaavan suunnitteluun osallistuu laaja joukko sidosryhmiä. Suunnittelutyössä on mukana edustajia kymmenistä yhdistyksistä, Eteläpuiston lähialueiden taloyhtiöistä sekä lähialueiden elinkeinotoiminnasta. Lisäksi asemakaavoitukseen kuuluu maakuntatason toimijoiden, kuten ELY-keskuksen, Pirkanmaan liiton ja maakuntamuseon kommenttikierros. Suunnittelualueeseen kohdistuu siis intressejä laajalti myös alueen asukkaiden ulkopuolelta.

Julkisessa keskustelussa on ollut näkyvästi mukana erityisesti kaksi yhdistystä. Eläköön Eteläpuisto ry on konfliktin myötä syntynyt yhdistys, joka julkaisee aktiivisesti kannanotoja Eteläpuiston suunnitteluun liittyen. Se esiintyy puiston puolustajien edustajana. Toinen julkisuudessa esiintynyt yhdistys, Urbaani Tampere, edustaa nimensä mukaisesti urbaania kaupunkikulttuuria. Se on niin ikään järjestäytynyt Eteläpuiston kaavoituksen aloittamisen aikaan (Akordi Oy 2015) ja jatkanut julkiseen keskusteluun osallistumista myös kaupungin muiden kaavoitushankkeiden osalta.

Ennen asemakaavoituksen aloitusta järjestettiin kansainvälinen suunnittelukilpailu vuosina 2013–2014. Kilpailuun osallistuneet ovat suunnitelleet alueelle oman ehdotuksensa, mutta vain voittajatöitä 'Seelake' (kuva 2) ja 'Sunny Side of the City' (kuva 3) käytetään pohjana asemakaavasunnittelussa (Tampereen kaupunki 2014). Myöhemmin voittajatoista rantaan ulottuvaa kaupunkimaista asumista edustava 'Seelake' valittiin kaupunginhallituksen päätöksellä jatkokehittelyyn. Näiden ehdotusten tekijöitä voidaan pitää jossain määrin suunnittelun osapuolina, mutta tekijät eivät osallistu aktiivisesti kaavoitusprosessiin.

Kuva 2 Eteläpuiston ja sen lähialueiden suunnittelukilpailu, 'Seelake', 2014

Kuva 3 Eteläpuiston ja sen lähialueiden suunnittelukilpailu, 'Sunny Side of the City', jaettu ensimmäinen sija, 2014.

3.2 Intressit

Osapuolilla on joitain yhteisiä arvoja ja tavoitteita Eteläpuiston suunnittelulle. Niitä ovat korkea laatu, alueen elävyys ja rakentaminen ruutukaava-alueella. Kaikki osapuolet pitävät myös tärkeänä, että alueella on mahdollisuus virkistytymiseen sekä toimivat reitit ennen kaikkea kevyelle liikenteelle. (Akordi Oy 2015) Nämä intressit ovat yleisluontoisia ja viittaavat yleiseen hyvään suunnitteluperiaateeseen.

Tampereen kaupungin yleisenä intressinä on kuntatalouden tasapaino. Yhteistyöryhmä pitää osittain ylikorostuneena tämän roolia (Akordi Oy 2015). Kaupungin tavoitteeksi mainitaan myös asukkaiden lisääminen keskustan alueelle (OAS 2015/2016). Kaupungin kaavoituksen tehtävä on Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999 7:50 §) mukaan ohjata rakentamista ja muuta maankäyttöä huomioiden paikalliset olosuhteet, kaupunki- ja maisemakuva, hyvä rakentamistapa, olemassa olevan rakennuskannan käytön edistäminen sekä kaavan muut ohjaustavoitteet. Tästä voidaan tulkita, että kaavoituksen intressinä on alueiden järkevä ja sopiva käyttö. Kaupungin henkilöstöstä suunnitteluun osallistuu kaavoituksen lisäksi muun muassa ympäristönsuojeluyksikkö lausuntojen muodossa. Tampereen kaupungin ympäristönsuojelun intressinä voidaan pitää nimensä mukaisesti ympäristön suojelua. Ympäristön suojeluun liittyviä kommentteja esittävät myös ELY-keskus ja maakuntamuseo. (Tampereen kaupunki 2016.)

Eläköön Eteläpuisto ry puolustaa Eteläpuiston kulttuurihistoriallisia, maisemallisia ja luontoarvoja. Se pyrkii säilyttämään erityisesti ranta-alueen olemassa olevia arvoja. Kotisivullaan yhdistys kertoo seuraavansa ja arvostavansa paikallisten luonnonsuojeluyhdistysten työtä. Maisema- ja luontoarvot tuntuvatkin olevan yhdistyksen tärkein painopistealue. Yhdistys kannattaa ruutukaava-alueelle rakentamista. Ratkaisussa on kuitenkin omat haasteensa, sillä alueella on vanhoja rakennuksia kuten Tampereen Musiikkiopisto (De Gamlas Hem) ja kulkutautisairaala. Näihin kortteleihin rakentaminen on selvitysten mukaan ristiriidassa kulttuuriympäristöarvojen kanssa. (Airo 2017) Kulttuurihistoriallisten arvojen puolustaminen koskee siis lähinnä Hämeenpuiston päässä olevaa muotopuutarhaa.

Urbaani Tampere puolustaa urbaania täydennysrakentamista. Se pitää tärkeänä muun muassa kestävästä liikkumisesta sekä tiivistä ja viihtyisää kaupunkirakennetta. Suunnitteluun osallistuneet urheilu- ja liikuntajärjestöt toivovat toiminnan jatkumista alueella, vaikka se tarkoittaisi vuokran maksamista. Alueen yritysten ja yhteisöjen intressejä ovat toimitilat ja alueen elävyys. (Akordi Oy 2015.)

ELY-keskuksen (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) tehtävä on pitää huolta valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisesta. ELY-keskus on lausunnossaan (21.4.2016) pitänyt perusteettomana esitettyä massiivista rakentamista. Lisäksi lausunnossa kritisoidaan läheisen luonnonsuojelualueen suojavyöhykkeen kaventamista. Museovirasto ja maakuntamuseo vastustavat myös kaupunkikuvaan sopimatonta korkeaa rakentamista ja kulttuurihistoriallisesti merkittäviin osiin kajoamista. (Tampereen kaupunki 2016.)

Suunnittelun kaikkien osapuolten yhteiset intressit kohdistuvat yleiseen viihtyvyyteen ja toimivuuteen. Alueen kaupunkimaista luonnetta tavoittelevat Tampereen kaupunki ja Urbaani Tampere ry. Kaupungille myös talouden tasapaino on tärkeä tavoite. Luonnonsuojelua ja maisemallisia arvoja pitävät ensisijaisena tärkeinä Eläköön Eteläpuisto ry ja muutamat muut yhdistykset. Valtakunnallisen tason tavoitteiden näkökulmasta suunnitelmia tutkii ELY-keskus. Kulttuurihistoriallista näkökulmaa edustavat maakuntamuseo ja museovirasto. Muiden osapuolten intressien kohdalla on kyse enemmän käytännön tavoitteista kuin arvoista.

3.3 Päätäntävalta ja argumentointi

Kaupunki ohjaa maankäyttöä kaavoituksella ja maapolitiikalla. Eteläpuiston tapauksessa konflikti linkittyy asemakaavaprosessin vaiheisiin. Asemakaavaa ohjaavat valtakunnalliset maankäytön tavoitteet, maakuntakaava, yleiskaava ja Tampereen kaupungin strategiat. Tampereen kaupungin yleiskaavaa valmistellaan samaan aikaan Eteläpuiston asemakaavan kanssa. Aloitushetkellä voimassa olevissa yleiskaavoissa alue on merkitty virkistyskäyttöön. Asemakaavoitusprosessin aikana hyväksytyssä keskustan strategisessa osayleiskaavassa Eteläpuisto on merkitty asuntovaltaisen täydennysrakentamisen vyöhykkeeksi. Osayleiskaavan vaiheista kerrotaan myöhemmin tässä luvussa. Kaupunki on siis suunnitellut alueen käyttöä osana suurempaa kokonaisuutta jo ennen konfliktin alkuvaiheita. Uutta yleis- ja maakuntakaavaa valmistellaan osin yhtä aikaa asemakaavan kanssa. Muut osapuolet tulevat suunnitteluun mukaan vasta asemakaavoituksen alkaessa. Kaavaa valmistellaan poliittisessa ohjauksessa, sillä hankkeen suuntaa ohjaa yhdyskuntalautakunta.

Asemakaavan hyväksymisestä päättää kaupunginvaltuusto. Näin ollen päätäntävalta on kaupungilla. Muilla osapuolilla on kuitenkin lain takaama mahdollisuus vaikuttaa aidosti siihen, millainen ehdotettu asemakaava on. Tätä oikeutta turvaa Eteläpuiston kaavoituksen yhteistyöryhmä. Lisäksi konfliktin osapuolet voivat vaikuttaa valtuutettujen kautta. Valtuutettujen mielipiteisiin voi vaikuttaa suorilla yhteydenotoilla tai yleisillä kannanotoilla

sosiaalisessa mediassa ja lehtien sivuilla. Kevään 2017 kunnallisvaalien alla alueen kohdalo oli yksi keskeisistä aiheista.

Eläköön eteläpuisto ry:n edustajat argumentoivat esitettyjä suunnitelmia vastaan vetoamalla niin sisällöllisiin kuin prosessin menetelmällisiinkin puutteisiin. Sisällölliset argumentit liittyvät viherympäristön laatuun ja puistojen monikäyttöisyyteen. Niissä kiinnitetään huomiota luontoarvoihin, ekologiseen monimuotoisuuteen ja virkistysalueen tarpeeseen, sekä luonnonsuojelualueen suojavyöhykkeeseen. (Eteläpuisto.fi 2016.) Näihin argumentteihin vedotaan suunnittelun kaikissa vaiheissa.

Yhdistys haastaa kaupunginhallituksen päätöksen käyttää Seelake-suunnitelmaa asemakaavasunnittelun pohjana vedoten esittelyn puutteellisuuteen ja toimivallan puutteeseen. He myös esittävät, ”ettei maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) ulkopuolisella prosessilla [suunnittelukilpailu] voida sitoa MRL:n mukaisen asemakaavan ratkaisua.” (Akordi Oy 2015) Samalla yhdistys peräänkuuluttaa omiin tavoitteisiinsa paremmin sopivaa, kilpailusta erillistä puistovaihtoehtoa sekä viittaa siihen, ettei valittu ehdotus vastaa kilpailuohjelman alkuperäisiä tavoitteita. (Eteläpuisto.fi 2016) Puistovaihtoehto on Tampereen kaupungin tilaama työ arkkitehtikilpailun voittaneiden ehdotusten jatkosuunnittelun rinnalle. Siinä puisto säilyy lähes entisellään ja kilpailuohjelman kerroslukumäärä sijoitetaan ruutukaavan alueelle. (Maisemasuunnittelu Hemgård Oy & Anttinen Oiva arkkitehdit Oy 2014.)

Kuva 4 Puistovaihtoehto. Maisemasuunnittelu Hemgård Oy / Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy, 2014.

Eläköön Eteläpuisto ry:n, Tampereen kasvitieteellinen yhdistys ry:n ja Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry:n valitus keskustan strategisesta yleiskaavasta tuottaa tuloa. Hämeenlinnan hallinto-oikeus toteaa kaavan olevan Eteläpuiston osalta maankäyttö- ja rakennuslain vastainen ” ekologisen kestävyden, luonnonarvojen vaalimisen ja virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyden osalta.” Päätöksessä mainitaan, että maakuntakaavassa alue on osoitettu lähinnä virkistyskäyttöön. Myöhemmin korkein hallinto-oikeus kuitenkin kumoaa hallinto-oikeuden päätöksen vedoten alueen sijaintiin hyvin lähellä ydinkeskustaa ja siihen, että osayleiskaavassa on riittäväällä tavalla huomioitu ekologinen kestävyys, luonnonarvojen vaaliminen ja virkistysalueiden riittävyys. (KHO 2019.)

Urbaani Tampere ry ottaa kantaa Eteläpuiston suunnitelmiin sisällöllisin argumentein. Heidän intresseihinsä Seelake-ehdotus sopii hyvin, ja sen kaupunkimaisuutta ja rantareitin säilymistä kiitellään. (Urbaani Tampere ry 2015) Kaavoituksen alkuvaiheessa yhdistys kantaa huolta lähinnä siitä, että suunniteltu kerrosalamäärä pienenee liikaa kaavoituksen edetessä. (Urbaani Tampere 2014.)

3.4 Aikajana

Taulukkoon 1 on koottu Eteläpuiston suunnittelukonfliktin tapahtumia 2010-luvun osalta. Niitä verrataan luvussa 2.2 esiteltyihin Pondyn (1967) konfliktin viiteen vaiheeseen. Vaiheesta toiseen siirtymisen täsmällinen ajallinen määrittäminen on haastavaa, ja Pondy toteaaakin esimerkiksi tunnetun ja tunnistetun konfliktin vaiheiden tapahtuvan toisinaan yhtä aikaa tai vuorotellen. Taulukossa vaihe on merkitty kohtaan, jossa siihen liittyviä merkkejä alkaa ilmaantua.

Konfliktin vaihe Pondyn (1967) mukaan	Tapahtuma
<i>1. piilevä konflikti</i>	3/2011 Ensimmäinen koko alueen mahdollisuuksiin kohdistuva selvitys. (Peltomaa & Talonen 2011) Keskiössä toiminnallinen ja taloudellinen kestävyys. 2011 Eteläpuiston ja Nalkalanrannan maisemallisen tarkastelu. Näkökulmana maisema ja sen virkistysarvot, korostetaan rannan käyttöä julkisena puistovyöhykkeenä. (Hemgård 2011, 17) Ei haastateltuja. Samoilta tekijöiltä tilataan myöhemmin Puistovaihtoehto. 5/2014 Suunnittelukilpailu ratkeaa. Voittajiksi valitaan Seelake ja Sunny side of the city. Niiden mitoitettu asukasmäärä huomattavasti enemmän kuin kilpailuohjelmassa. Kaupungin tilaama Puistovaihtoehto valmistuu myös.
<i>2. tunnistettu konflikti</i>	9/2014 Eteläpuiston visiotyö. Yleisön edustajilla voimakkaan eriäviä mielipiteitä suhteessa toisiinsa, kaupungin tavoitteisiin ja valittuihin voittajiin. Halu vaikuttaa alkaa nousta.

3. tunnettu konflikti	<p>10/2014 Kaupunginhallituksen suunnittelukokous päättää, että Eteläpuiston yleissuunnittelu aloitetaan Seelake-suunnitelman pohjalta.</p> <p>3/2015 Urbaani Tampere ry perustetaan</p> <p>3/2015 Eläköön Eteläpuisto ry (EEP) perustetaan. Adressin ensimmäinen versio luovutetaan</p> <p>4/2015 Asemakaavoitusprosessi alkaa: ensimmäinen yleisötilaisuus, 130 henkilöä paikalla</p> <p>6/2015 Lähtötilanteen kartoitus, Akordi Oy</p> <p>2015-2106 Yhteistyöryhmä kokousta useasti (14 kertaa)</p> <p>1/2016 Keskustan strateginen osayleiskaava hyväksytään kaupunginvaltuustossa. EEP valittaa siitä hallinto-oikeuteen.</p> <p>4/2016 Luonnosaineisto esillä</p> <p>12/2016 Yhdyskuntalautakunta hyväksyy ehdotuksen, jossa talot eivät aivan rantaan asti, mutta puistoon rakennetaan runsaasti.</p> <p>1/2017 Ehdotus asemakaavasta esillä</p> <p>2/2017 Kommenttikierros, jossa viranomaiset kritisivat korkeaa ja runsasta rakentamista</p>
4. näkyvä konflikti	<p>2/2017 EEP julkaisee mielenilmauksen yhteistyöryhmän työskentelyn hankaluuksista</p> <p>4/2017 Hämeenlinnan hallinto-oikeus kumoaa keskustan strategisen osayleiskaavan Eteläpuiston osalta lainvastaisena EEP:n valituksesta</p> <p>4/2017 Kuntavaalit, uusi kaupunginvaltuusto ja -hallitus valitaan</p> <p>5/2017 Kaupunginhallitus päättää valittaa osayleiskaavaa koskevasta päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO)</p> <p>6/2017 Pormestariohjelma: puistoalue irrotetaan vireillä olevasta asemakaavaprosessista</p> <p>6/2017 Pirkanmaan maakuntakaava 2040 kuulutetaan voimaan. EEP tekee siitä valituksen</p> <p>5/2018 Hallinto-oikeus hylkää maakuntakaavan valituksen</p> <p>5/2018 Viiden tähden keskusta -ohjelma julkaistaan. Eteläpuisto mainitaan ranta-asumisen kärkihankkeiden joukossa.</p> <p>9/2018 Kaupunki ei jatka Eteläpuisto-hanketta ennen KHO:n päätöstä osayleiskaavasta. (Tampereen kaupunki 2018b)</p> <p>1/2019 KHO:n päätöksellä osayleiskaava takaisin voimaan</p>
5. konfliktin seuraamukset	<p>5/2019 Kaupunginhallitus linjaa, että Viinikanlahden uusi kaupunginosa toteutetaan pääosin ennen Eteläpuiston toteutusta. Ruutukaava-alue voi edetä vuosina 2020–2024, mutta ranta-alueen asemakaavoitusta ei tehdä tänä aikana.</p> <p>11/2019 EEP:n kuntalaisaloite Eteläpuiston Tampereen kansalliseen kaupunkipuistoon. Samalla luovutetaan 15 000 nimen adressi</p>

Taulukko 1. *Eteläpuiston suunnittelukonfliktin ajallinen eteneminen 2010-luvulla.*

Aikajana alkaa vuodesta 2011, jolloin tehdään selvitys Eteläpuiston mahdollisuuksista. Kaupungin tilaamassa selvityksessä haastatellaan lähinnä kaupungin työntekijöitä ja yksittäisiä tapahtumajärjestäjiä. (Peltomaa & Talonen 2011) Järjestöjen ja asukkaiden

osalta ei ole haastateltuja eikä mielipiteitä, joten konflikti on piilevä. Seuraavien vuosien aikana etenevä suunnittelukilpailu jakaa mielipiteitä. Loppuvuodesta 2014 tehdään sidosryhmien kanssa visiotyötä, jossa intressien erot alkavat hahmottua osallistujille. (Kuhmonen et al. 2014) Konflikti tunnistetaan.

Tunne tavoitteiden ristiriidasta aiheuttaa tarpeen järjestäytyä samaa asiaa ajavien kanssa. Visiotyöhön osallistuneet perustavat alkuvuodesta 2015 kaksi yhdistystä, Urbaani Tampere ry:n ja Eläköön Eteläpuisto ry:n. Konflikti alkaa kohdistua osapuolten välille ja henkilöityä. Kun asemakaavoitus alkaa yleisötilaisuudella, on paikalla lähialueiden asukkaiden lisäksi vaikuttamishaluisia myös lukuisista muista yhdistyksistä. Kaavoitustyön ajaksi perustetaan yhteistyöryhmä, johon kuuluu edustajia kaikista ryhmittymistä. (Akordi Oy 2015)

Vuoden 2017 alussa asemakaavaehdotus valmistuu ja se laitetaan esille. Viimeistään tässä vaiheessa konflikti tulee näkyväksi, kun kaikki yhteistyöryhmään osallistuneet eivät ole tyytyväisiä ehdotukseen. Kun yhteistyöllä toteutettu ehdotus ei vastaa omia tavoitteita, konflikti ilmenee näkyvänä toimintana. Eläköön Eteläpuisto ry julkaisee artikkelin, jossa kritisoidaan koko prosessia ja fasilitaattorin toimintaa kutsutaan jopa ”näennäisosallistamisen teeskentelyksi”. (Eläköön Eteläpuisto ry 2017, 7) Keskustelu siirtyy yhteistyöryhmän toiminnan päätyttyä julkisemmaksi. Näkyvän konfliktin vaihe jatkuu myös keskustan strategisen osayleiskaavan osalta, kun siitä valitetaan Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Vaikka ehdotetun asemakaavan mahdollistava osayleiskaava tulee lopulta voimaan tammikuussa 2019, ei ehdotusvaiheeseen jäänyttä asemakaavaa edistetä. Konfliktin seuraamuksena päätöksenteko pitkittyy. Näkyvän konfliktin vaihe on kuitenkin edelleen käynnissä kansallisen kaupunkipuiston rajauksen osalta. Kaupunki päättää osaltaan perääntyä asemakaavoituksen konfliktitilanteesta toistaiseksi. Konfliktin muita seuraamuksia käsitellään luvussa 4.

3.5 Tilanne 2020

Kaupunginhallituksen linjauksen (Tampereen kaupunki 2019) mukaan Eteläpuiston ehdotusvaiheeseen jäänyt kaavoitus ei toteudu asemakaavoitusohjelman aikana vuosina 2020-2024. Tilanne on siis edelleen auki, eikä konflikti ole ohi. Kaupungin puolelta tämän hetkisestä tilanteesta ei ole juuri saatavilla tietoa. Vuoden 2018 keskustasuunnitelmassa mainitaan kuitenkin, että alueen ensimmäiset asukkaat voisivat muuttaa 2027. (Tampereen kaupunki 2018a, 70.)

Eläköön eteläpuisto ry julkaisee kirjoittamishetkellä edelleen säännöllisesti kannanottoja nettisivullaan, joten tämä osapuoli ei ole perääntymässä omista lähtökohdistaan ainaakaan lähiaikoina. Kaupungin taas on ratkaistava asia jotenkin joko uudella suunnitelmalla tai jättämällä koko alue nykyiselleen. Tämä kuitenkin tuntuu epätodennäköiseltä, sillä Eteläpuiston kymmeneen selvitykseen on jo käytetty paljon resursseja. Koska aihe puhuttaa paljon kaupunkilaisia, on sillä poliittinen merkitys. Seuraavat askeleet otettaneen vasta ensi tai sitä seuraavalla valtuustokaudella vuoden 2025 vaalien jälkeen.

4. VASTUSTAMINEN LUO UUTTA

Jakaessaan konfliktia ajassa eteneviin vaiheisiin Pondy (1967) listaa piilevän, tunnustetun, tunnetun ja näkyvän konfliktin jälkeiseksi vaiheeksi konfliktin seuraamukset. Toisinaan konfliktista seuraa sovinto, toisinaan uusi konfliktisykli, ja joskus osapuolten välinen suhde lakkaa kokonaan. (Pondy 1967) Tämä konflikti ei ole päättynyt konsensuksen löytämiseen. Sen seurauksena voi olla uusi, kaikkia osapuolia tyydyttävä suunnitelma tai uuden konfliktisyklin käynnistyminen. Konfliktiprosessin aikana voi kuitenkin syntyä myös odottamattomia asioita ikään kuin sivutuotteena. Eteläpuiston suunnittelukonfliktilla on monenlaisia seuraamuksia.

Konfliktin myötä syntyneet yhdistykset ovat koonneet yhteen ihmisiä, joilla on samanlaisia intressejä ja arvoja. Eläköön eteläpuisto ry on yhdistänyt puistojen puolustajia ja lähialueen asukkaita ja aktivoinut heitä paitsi vaikuttamaan, myös järjestämään puistossa kaikille avointa toimintaa. Myös Urbaani Tampere ry syntyi Eteläpuiston kaavoitusprosessin alun aikaan. Se on julkaissut sivuillaan kannanottoja muihinkin merkittäviin Tampereen kaupungin suunnitelmiin, ja täten rikastuttaa käytävää keskustelua. Aktiivinen kansalaiskeskustelu on tehnyt Eteläpuistoa tunnetummaksi myös muille tamperelaisille. Kaupungille on lähtökohtaisesti myönteinen asia, että kaupunkilaiset ovat kiinnostuneita ympäristöstään ja järjestävät toimintaa elävöittämään kaupunkitilaa.

Kaupungin tavoitteet ovat muuttuneet ja täsmentyneet. Puiston arvostus on noussut, ja sen historiaa ja merkitystä on tutkittu. Asemakaavaehdotus ottaa rantapuiston huomattavasti paremmin huomioon kuin suunnittelukilpailun voittajaehdotukset.

Vuoden 2011 EHYT-raportissa Eteläpuisto on merkitty merkinnöillä ”täydennyskohde viherverkolla” sekä ”käyttötarkoituksen muutosalue” (Tampereen kaupunki 2011). Samana vuonna tehdyssä Eteläpuiston kehittämismahdollisuuksien tutkinnassa puistoa kuvailtiin syrjäiseksi ja vajaakäytöllä olevaksi, joskin sijaintinsa puolesta potentiaalisesti erilaisille toiminnoille. Asiakirjassa ehdotetaan alueelle asumisen lisäksi monenlaista julkista toimintaa. (Peltomaa & Talonen 2011, 3.)

Pormestariohjelma vuodelta 2017 lupaa virkistyskäytön säilymistä ja nykyisen rantaviivan pitämistä. (Lyly 2017, 5) Vuonna 2018 julkaistussa Viiden tähden keskusta -ohjelmassa Eteläpuisto mainitaan järvenranta-asumisen kärkihankkeiden joukossa. Veden äärellä asumisen vetovoimaisuutta korostetaan. Alue on mainittuna myös viher- ja virkistysalueita koskevissa suunnitelmissa. Ranta-alueen luonnetta kuvailaan sanoilla puisto tai julkinen urbaani ulkotila ja sitä pitkin kulkevaa virkistysreittiä pidetään tärkeänä.

Alueen palveluiden todetaan olevan luonteeltaan urbaaneja. (Tampereen kaupunki 2018a) Kaupungin julkaisujen linja ei siis ole edelleenkään täysin yhtenäinen, ja vaikuttaa siltä, että eri toimijoilla on edelleen erilaisia tavoitteita alueen toteutumiselle.

Eri osapuolten näkökulmien selvittäminen lisää ymmärrystä siitä, kuinka montaa ihmistä koskettavasta projektista on kyse. Asemakaavaprosessin ensimmäiseen yleisötilaisuuteen osallistui 130 ihmistä. Vapaaehtoisia suunnittelutyöhön ilmoittautuneita oli viisikymmentä, ja heitä jouduttiin karsimaan runsaasti yhteistyöryhmän käytännön työn sujumiseksi. (Akordi Oy 2015) Näiden ihmisten lisäksi Eteläpuiston suunnittelukeskusteluun on osallistunut adressiin kautta kirjoittamishetkeen mennessä 16 000 ihmistä ja esimerkiksi Facebook-ryhmien kautta tuhansia ihmisiä. Käyty keskustelu eri medioissa on tuonut tietoa vaikuttamisen mahdollisuudesta myös konfliktia sivusta seuranneiden kaupunkilaisten tietoisuuteen.

5. YHTEENVETO

Olen tutkinut Tampereen Eteläpuiston suunnitteluun liittyviä intressejä ja konfliktia ja verrannut konfliktin etenemistä Pondyn konfliktin vaiheisiin. Eteläpuiston suunnitteluun osallistuneen laajan joukon intressit ja arvot jakaantuvat laajalle. Kaupungin, yhdistysten ja kaupunkilaisten tavoitteet ovat kaikkea luonnonsuojelusta viihtyisään kaupunkikuvaan ja taloudelliseen kestävyYTEEN. Suunnittelu ehdotuksissa ei ole lukuisista yrityksistä huolimatta pystytty sovittamaan näitä kaikkia yhteen.

Työn alussa oli toive löytää kiistaan ratkaisun mahdollisuus. Ajatus sisälsi oletuksen konsensuksesta ja aiempaa paremmasta yhteistyöstä. Pondy kuitenkin toteaa konfliktin seuraamuksena joskus olevan vain uuden konfliktisyklin käynnistyminen. Myös osapuolten välisen yhteyden katkeaminen voi olla konfliktin seuraus, mutta tätä tuskin tulee tapahtumaan Eteläpuiston tapauksessa. Onhan kyse yhdestä kaupungin perustehtävistä ja kaupunkilaisten lakisääteisestä oikeudesta vaikuttaa. Pikemminkin konflikti pitkittyy tai on jonkinlaisessa taukotilassa.

Tämä työ on auttanut ymmärtämään konfliktin eri vaiheita ja tunnistamaan sen vähemmän tunnettuja piirteitä. Yleensä konfliktiksi ajatellaan vain näkyvän konfliktin vaihe, vaikka sitä todellisuudessa edeltää monta hiljalleen kehittyvää vaihetta. Kaikki konfliktit eivät välttämättä koskaan puhkea näkyväksi, vaan konflikti saattaa kyteä tuntemuksena pitkiä aikoja.

Kiinnostavaa on, että konfliktilla on ennalta odottamattomia seuraamuksia. Vaikka konfliktin ratkaisua ei ole saavutettu, on sen sivutuotteena syntynyt uusia yhteiskunnallisia toimijoita. Asemakaavoituksen alussa perustettiin kaksi yhdistystä, joista toinen järjestää tapahtumia ja toimintaa lähialueiden asukkaille ja pitää aktiivisesti ääntä Eteläpuiston arvoista. Yhdistyksen voidaan sanoa rikastavan kaupunkikulttuuria. Toinen on tullut pysyväksi osaksi kaupunkisuunnittelusta käytävää keskustelua Tampereella ja tuo oman näkökulmansa suurempiin kaavoitushankkeisiin. Lisäksi ymmärrys puiston historiasta, kulttuuri- ja luontoarvoista on lisääntynyt paitsi päättäjien, myös kaupunkilaisten keskuudessa.

Mikäli suunnitelmien muutoksista piirtyvä linja jatkuu suurin piirteinkään samanlaisena ja toteutukseen päästään joskus, tulee Eteläpuistosta toivottavasti entistä parempi alue, josta voidaan olla ylpeitä. Konfliktin ratkaisemisella on pysyvä merkitys ja kauaskantoiset vaikutukset. Onhan kyse uudesta asuinalueesta ja Pyynekin ja Tammerkosken yhdistävästä virkistysalueesta merkittävällä paikalla.

LÄHTEET

Airo, T. 2017. Tästä on kyse Tampereen kuumimmassa kiistassa – avasimme Eteläpuiston tapauksen. *Aamulehti*. Tampere. Saatavissa (viitattu 21.4.2020): <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/tasta-on-kyse-tampereen-kuumimmassa-kiistassa-avasimme-etelapuiston-tapauksen-200126189>

Akordi Oy 2015. *Tampereen Eteläpuiston ja lähialueiden kaavoitus - vuorovaikutusprosessin lähtötilanteen kartoitus*. Saatavissa (viitattu 20.3.2020): https://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/oas/8581_kartoitusraportti.pdf

Dietz, T., Stern, P. & Rycroft, R. 1989. Definitions of Conflict and the Legitimation of Resources: The Case of Environmental Risk. *Sociological Forum* 4: 1, s. 47-70.

Eteläpuisto.fi 2016. Verkkosivu. Saatavissa (viitattu 5.3.2020): <http://www.etelapuisto.fi/>

Eläköön Eteläpuisto ry 2017. *Eteläpuiston ja lähialueen asemakaavoitus*. Verkkosivu. Saatavissa (viitattu 21.4.2020): <https://etelapuisto.files.wordpress.com/2017/02/etelc3a4puisto-aineistoa-20171.pdf>

Korkein hallinto-oikeus KHO 2019. *Muu päätös 22/2019. Keskustan strateginen osayleiskaava (Tampere)*. Diaarinumero: 2100/1/17 Saatavissa (viitattu 21.4.2020): <https://www.kho.fi/fi/index/paatoksia/muitapaatoksia/muupaatos/1546501205522.html>

Kuhmonen, V. 2014. *Laajentuva keskusta. Tampereen Eteläpuiston yleissuunnitelma*. Diplomityö. Tampereen teknillinen yliopisto, Arkkitehtuurin koulutusohjelma. Saatavissa (viitattu 10.3.2020): <https://trepo.tuni.fi/handle/123456789/22317>

Kuhmonen, V. Laine, M. Leino, H. Lehtovuori, P. & Santaoja, M. 2014. *Eteläpuiston Visiotyön raportti*. Tampereen teknillinen yliopisto: Arkkitehtuurin laitos & Tampereen yliopisto: Johtamiskorkeakoulu. Saatavissa (viitattu 10.3.2020) https://www.tampere.fi/liitteet/0uhXUvdVs/140929_Etelapuiston_visiotyo_raportti_pienennetty.pdf

Lyly, L. 2017. *Inhimillinen ja vetovoimainen Tampere. Lylyn pormestariohjelma vuosille 2017–2021*. Tampereen kaupunki. Saatavissa (viitattu 16.4.2020): https://www.tampere.fi/material/attachments/uutiskeskus/tampere/i/XQPLOcgFv/pormestarin_ohjelma.pdf

Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999. L 5.2.1999/132. Saatavissa (viitattu 9.4.2020): <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132#L7>

Maisemasuunnittelu Hemgård 2014. *Tampereen eteläpuiston suunnittelu*. Verkkosivu. Saatavissa (viitattu 19.4.2020): <http://hemgard.fi/projektit/etelapuisto-tampere/>

Peltomaa, A. & Talonen, H. 2011. *Selvitys eteläpuiston kehittämismahdollisuuksista*. Tampereen yliopisto: Johtamiskorkeakoulu. Saatavissa (viitattu 12.3.2020): https://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/selvitykset/8581_kehittamismahdollisuudet_2011.pdf

Peltonen, L. & Villanen, S. 2004. *Maankäytön konfliktit ja niiden ratkaisumahdollisuudet. Katsaus käsitteisiin ja kirjallisuuteen*. Helsinki: Ympäristöministeriö.

Pondy, L. 1967. Organizational conflict. *Administrative Science Quarterly* 12(2), s. 296–320 Saatavissa (viitattu 12.3.2020): http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=cookie_ip_uid&db=bsu&AN=4079973&site=ehost-live&scope=site&authtype=sso&custid=s4778523

Sairinen, R. 1994. *Ympäristökonfliktit kuntien suunnittelussa ja päätöksenteossa*. Suomen Kuntaliitto, Acta 31. Helsinki.

Sandole, D. J.D. 1993. *Paradigm, theories, and metaphors in conflict and conflict resolution: Coherence or confusion?* Teoksessa D. Sandole & H. van der Merwe (toim.): *Conflict resolution theory and practice: Integration and application*. Manchester: Manchester University Press, s. 3–24.

Savin, C. 2011. *Fasilitointi IT-ammattilaisen apuna: Case: Fasilitaattorin työkalupakki*. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu, Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma. Saatavissa (viitattu 10.4.2020): <https://www.theseus.fi/handle/10024/37740>

SuomiSanakirja. Arvo. Verkkosivu. Saatavissa (viitattu 10.3.2020): <https://www.suomisanakirja.fi/arvo>

SuomiSanakirja. *Intressi*. Verkkosivu. Saatavissa (viitattu 10.3.2020): <https://www.suomisanakirja.fi/intressi>

SuomiSanakirja. *Konflikti*. Verkkosivu. Saatavissa (viitattu 10.3.2020): <https://www.suomisanakirja.fi/konflikti>

Tampereen kaupunki 2011. Kaupunkiympäristön kehittäminen. EHYT-hanke. *Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen Tampereella*. Saatavissa (viitattu 19.4.2020): <https://www.tampere.fi/liitteet/e/5zPgki2aK/ehytraportti080611.pdf>

Tampereen kaupunki 2014. Keskustahanke. *Eteläpuiston ja sen lähialueiden kansainvälinen suunnittelukilpailu*. Arvostelupöytäkirja. Saatavissa (viitattu 21.3.2020): https://www.tampere.fi/liitteet/a/qAwjO69eO/ep_arvostelupoytakirja_suomi.pdf

Tampereen kaupunki 2016. *Asemakaava nro 8581. Palautekooste*. Saatavissa (viitattu 20.3.2020): https://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/luonnos/8581_kooste_luonnos_lausunnot.pdf

Tampereen kaupunki 2018a. *Viiden tähden keskusta*. Tampereen keskustan kehittämissuunnitelma 2018–2030. Saatavissa (viitattu 18.4.2020): https://www.tampere.fi/tiedostot/v/0rQFu2o69/Viiden_tahden_kestusta_kehittamisohjelma_2018-2030_lowres.pdf

Tampereen kaupunki 2018b. *Syksyn ensimmäinen asukasilta kiinnosti*. Artikkelit. Saatavissa (viitattu 21.4.2020): https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/artikkelit/2018/09/12092018_1.html

Tampereen kaupunki 2019. *Kaavoitusohjelma 2020-2024*. Saatavissa (viitattu 21.4.2020): https://www.tampere.fi/tiedostot/k/X5YfbRiSp/Kaavoitusohjelma_2020-2024_esitys_korj.pdf

Tieteen termipankki. *Oikeustiede: konflikti*. Verkkosivu. Saatavissa (viitattu 10.3.2020): <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:konflikti>

Urbaani Tampere ry 2014. *Urbaani Tampere ry:n kannanotto Eteläpuiston suunnitelmiin*. Verkkosivu. Saatavissa (viitattu 19.4.2020): <http://urbaanitampere.fi/2015/03/urbaani-tampere-ryn-kannaotto-etelapuiston-suunnitelmiin/>

KUVALÄHTEET

Kuva 1: Tampereen kaupunki. Asemakaavoitus. 2017. *Kartta*. Saatavissa (viitattu 5.3.2020): <https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/asemakaavoitus/etelapuisto.html>

Kuva 2: TOVATT ARCHITECTS & PLANNERS AB ATELIER DREISEITL GmbH 2014. 'Seelake'. *Yleissuunnitelma*. Eteläpuiston ja sen lähialueiden kansainvälinen suunnittelukilpailu.

Kuva 3: KCAP Architects&Planners & Arkkitehtistudio M&Y Moisala & Ylä-Anttila 2014. 'Sunny Side of the City'. *Yleissuunnitelma*. Eteläpuiston ja sen lähialueiden suunnittelukilpailu.

Kuva 4: Maisemasuunnittelu Hemgård Oy & Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy 2014. *Puistovaihtoehdot*. Tampereen kaupunki.